

ΤΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Καὶ οἱ Μακεδόνες ἐξηγέρθησαν ἐναντίον τῶν Τούρκων τῷ 1821 διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Σερραίου μεγαλεμπόρου, δραστηρίου δὲ καὶ ἐνθουσιώδους φιλικῷ Ἐμμ. Παπαῦ. Ἐνωρίτατα δὲ ἐξεργάγη καὶ εἰς τὴν Χαλκιδικὴν ἢ ἐπανάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν προσεχώρησαν μὲ προθυμίαν μάλιστα μεγάλην καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου ὄρους. Λὲν ἔδειξεν ὅμως ἐνταῦθα ἀντοχὴν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ Ἀβουλαβούτ πασᾶ, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλεν ἐπίτηδες ἡ Πύλη, διορίσασα γενικὸν ἀρχηγὸν Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας. Τῇ 15 Δεκεμβρίου 1821 φρουρὰ ἐκ τρισχιλίων Ὀθωμανῶν κατέλαβε τὰς μονὰς καὶ ἔμεινε ἐκεῖ ἐπὶ ἐννέα ἔτη.

Τότε δὲ πλῆθος μοναχῶν τῆς Λαύρας, τῶν Ἰβήρων, τοῦ Παντοκράτορος, τοῦ Ἐσφιγμένου καὶ ἄλλων ἀκόμη μονῶν, παρέλαβον τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ κειμήλια τῶν μονῶν τῶν καὶ κατέφυγον εἰς τὰς νήσους, κυρίως δὲ εἰς τὴν Σκόπελον, τὴν Σκιάθον, τὰ Ψαρὰ καὶ τὴν Ὑδραν, καθὼς καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καθὼς καὶ εἰς χώρας ἀκόμη τῆς Δύσεως, ὅπως διασωθοῦν αὐτοί, διασώσων δὲ καὶ τὰ πολύτιμα καὶ ἀξιοσέβαστα μοναστηριακὰ κειμήλια.

Πλοῖα πάλιν ὑδραϊκὰ μετέφεραν ἄλλους μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔφευγον τοὺς ἐπιδραμόντας εἰς τὰς μονὰς τῶν Τούρκων, εἰς τὴν Σαμοθράκην, καθὼς καὶ τὰ κειμήλιά των. Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ τὸ καλούμενον λάβαρον τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, τὸ ἔτι σωζόμενον εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου. Ὅπως δὲ διηγεῖται ὁ Σμυρνάκης, τὸ Λάβαρον μετεκομίσθη κατόπιν εἰς τὴν Ὑδραν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Ἄνδρ. Μιαούλη, ὅπου ἀπεδόθησαν εἰς αὐτὸ ἔξαιρετικαὶ τιμαί. Διότι ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Ὑδρας τὸ ὑπεδέχθη μὲ ἐνθουσιώδεις ἰαχάς, ἐνῶ ἐκρότουν τὰ πυροβόλα τῶν πλοίων, νηστεύσας μάλιστα προηγουμένως πρὸς ἐξαγνισμόν¹.

Ἄλλους τέλος μοναχοὺς ἔσωσαν πλοῖα τῶν Ψαρῶν (τέσσαρα βρῖκια καὶ δύο σακολέβαι), τὰ ὁποῖα εἶχον σταλῆ τότε εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος

1. Γερασίμου Σμυρνάκη, τὸ Ἅγιον ὄρος ἐν Ἀθήναις 1903 σελ. 175 κ. ε'. 180.

δι' ἄλλον σκοπόν, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα ¹.

Ἄλλ' οἱ ἐσπευσμένως ὑποχωρήσαντες μοναχοὶ δὲν εἶχαν καιρὸν ὅπως παραλάβουν ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ κειμήλια τῶν μονῶν τῶν Πολλὰ ἄλλα ἐγκατέλειψαν ἐκεῖ. Καὶ οἱ εἰσορμησάντες Τούρκοι τὰ διήρπασαν. Διήρπασαν ἀκόμη καὶ περγαμηνάς, τὰς ὁποίας ἐπώλουν κατ' ἑκάδας.

Κειμήλια ὅμως ἐπώλησαν ἐξ ἀπληστίας καὶ μοναχοί. Καὶ περὶ τούτου κάμνει λόγον ἐπιστολῇ τοῦ παντοκρατορινοῦ λογιωτάτου μοναχοῦ Ἰωάσαφ, ὁ ὁποῖος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον ὄρος με τοὺς ἐπιστάτας τῆς ἱερᾶς κοινότητος καὶ διεσώθη εἰς τὴν Σκόπελον. Ἐδῶ δὲ (λέγεται εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆς 15 Μαΐου 1822 τοῦ Ἰωάσαφ) δύο μοναχοὶ τοῦ παντοκρατορινοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον κατέπλευσεν ἀπὸ τὴν Θάσον εἰς τὸν Πάνορμον τῆς Σκοπέλου, ἔθραυσαν τὰ κλεῖθρα τοῦ περιέχοντος τὰ κειμήλια κιβωτίου καὶ ἐπώλουν εἰς τὰ ἐλλιμενισμένα ἐκεῖ πλοῖα ἐκ τῶν πολυτίμων θησαυρῶν ².

Ἄλλὰ τὰ κειμήλια ἔτυχον καὶ φιλοστόργου μερίμνης. Εἶναι δὲ ἄξιον ἰδιαίτερως μνείας τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἔδειξε πρὸς διάσωσιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἀγιορειτικῶν κειμηλίων, ἡ πρώτη σχηματισθεῖσα, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1822, ἑλληνικῇ κυβέρνησις ἢ ὑπερτάτη Διοίκησις, ὅπως ἐλέγετο τότε. Καὶ πρῶτον τὸ βουλευτικόν, τὸ ὁποῖον συνεδρίαζε τότε (κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1822) εἰς τὴν Κόρινθον, ἐνέκρινε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 16 Φεβρουαρίου, ἵνα ὅλα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κειμήλια τὰ μέχρι τότε ἀποκείμενα εἰς τὴν Ὑδραν, εἰς τὸν Πόρον καὶ εἰς ἄλλας νήσους, καθὼς καὶ οἱ μοναχοί, οἱ ὁποῖοι τὰ ἐφύλαττον, μετακομισθοῦν εἰς τὴν ἔδραν τῆς κυβερνήσεως, τὴν Κόρινθον. Ἐπρεπεν ὅμως πρῶτον νὰ διορισθοῦν οἱ κατὰ τόπους ἀρχηγοὶ καὶ ἔφοροί, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης διορισθῆ ³. Αὐθημερὸν δὲ ἀπέστειλε περὶ τούτου τὸ βουλευτικόν προβούλευμα εἰς τὸ ἐκτελεστικόν ⁴. Τὸ ἐκτελεστικόν

1. Rouquerville, histoire de la régénération de la Grèce τόμ. 3 Παρίσι 1825 σελ. 400 κ. ἔ.

2. Βλ. τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰωάσαφ παρὰ Συμυρνάκη (τὸ Ἅγιον ὄρος σελ. 182 κ. ἔ).

3 Ἀρχεῖα τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας Ἀθῆναι 1857 τόμ. 1 σελ. 10.

4. Βλ. τὸ προβούλευμα ἐνθ. ἀνωτ. 1 τόμ. σελ. 78.

πάλιν απέστειλε περί τούτου ἔγγραφον ἀπὸ 3 Μαρτίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 218 πρὸς τὸ μινιστέριον (ὑπουργεῖον) τῆς θρησκείας. Ὁ δὲ μνίστρος Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, ἀπαντῶν τῇ 16 Μαρτίου πρὸς τὸ ἐκτελεστικὸν ἀνεκοίνου ὅτι ἔστειλεν εἰς Πόρον πικρὸν καὶ ἄξιον ἄνδρα μαζὺ με τοὺς ἁγιορεῖτας, τὸν διδάσκαλον κύριον Διονύσιον, ὁ ὁποῖος ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐφόρων κατέγραψεν ὅλα τὰ κειμήλια, κατάλογον δὲ αὐτῶν περιέκλειεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τὸ ἔγγραφόν του τοῦτο, καθὼς καὶ τὴν ἀπάντησιν τῶν ἐφόρων.

Ταυτοχρόνως δὲ μεριμνῶν εἰς τὸ ἔγγραφόν του τοῦτο ὁ Ἰωσήφ καὶ περὶ τῶν ἁγιορεϊτῶν μοναχῶν, τῶν συνοδευόντων τὰ κειμήλια, προέτεινεν εἰς τὸ ἐκτελεστικὸν νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς καὶ τόπος πρὸς διαμονὴν καὶ εὐκολίαι, ὅπως διὰ τῆς ἐργασίας των πορίζονται τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Ὑπάρχει, προσθέτει εἶτα εἰς τὸ ἔγγραφόν του τοῦτο ὁ Ἰωσήφ, ἀπέναντι τοῦ Πόρου, ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, πύργος, κτῆμα ἄλλοτε τουρκικόν, νῦν δὲ ἔθνικόν. Τοῦτον ζητοῦν οἱ ἁγιορεῖται, ὄντες 40, καθὼς καὶ τὸν πλησίον ἀμπελῶνα, ὁ ὁποῖος ἤδη εἶναι χέρσος, καθὼς καὶ τὴν περιεχομένην χέρσον γῆν μετὰ τὰ δένδρα τῆς, πρὸς καλλιέργειαν. Ἔχουν καὶ δύο πλοῖα διὰ νὰ ἀλιεύουν, ξυλλογοῦν καὶ ταξειδεύουν μετὰ ναῦλον εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς νήσους. Ὅταν δὲ γίνῃ εἰρήνη θὰ φύγουν, καὶ ὁ πύργος θὰ περιέλθῃ καὶ πάλιν εἰς τὸ ἔθνος. Συμφέρει δέ, ἐπιλέγει ὁ Ἰωσήφ, νὰ δοθῇ τὸ κτῆμα τοῦτο εἰς αὐτούς. Θὰ προσεύχονται καὶ καθ' ἡμέραν ὑπὲρ τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ, οὐδένα θὰ ἐνοχλοῦν καὶ θὰ εἶναι ἐπωφελεῖς. Ἔστειλαν δὲ καὶ ἓνα τίμιον σταυρὸν μέσης γλυφικῆς, τὸν ὁποῖον ἔστειλαμεν εἰς τὸν ἀρχιγραμματεῖα (τὸν Θεόδωρον Νέγγρην), ἵνα τεθῇ πρὸ τῆς πύλης τοῦ φρουρίου (τοῦ Ἀκροκορίνθου). Κρίνω ἀκόμη ὀρθόν, ἂν ὑπάρχῃ ἔνδεια χρημάτων, νὰ ἐξαγορευθοῦν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν σκευῶν, ἂν δὲν εὐρεθοῦν δανεισταὶ (οἱ ὁποῖοι λαβόντες αὐτὰ ὡς ἐνέχυρα νὰ δανείσουν εἰς τὴν κυβερνήσιν). Οἱ πατέρες θὰ λάβουν ἔθνικὰς ὁμολογίας. Τοιαῦτα δὲ σκευὴ εἶναι ἀργυραὶ κανδήλαι, θυμιατήρια, ζῶναι, δίσκοι, θῆκαι ἱερῶν λειψάνων κτλ.¹

Οἱ ἁγιορεῖται ἐπέδωκαν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς θρησκείας καὶ ἔγγραφον αἴτησιν περὶ παραχωρήσεως κτήματος, ταύτην δὲ διεβίβασεν ὁ ὑπουργὸς εἰς τὸ ἐκτελεστικόν, τὸ ὁποῖον τὴν ἐνέκρινε καὶ τὴν ἀπέστειλεν εἰς τὸ βουλευτικόν. Τοῦτο δὲ ἤκουσε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Μαρ-

1. Ἀρχεῖα τῆς ἑλλην. παλιγγ. τόμ. 1 σελ. 387.

τίου τὸ προβούλευμα τοῦ ἐκτελεστικοῦ, τὸ ἐγκρίνον τὴν αἴτησιν τῶν μοναχῶν, καθὼς καὶ αὐτὴν τὴν αἴτησιν αὐτῶν. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς ὑποστατικόν, ὅπως ἔλεγον τότε, πρὸς καλλιέργειαν, τὸ ὁποῖον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ γένος, ἀφοῦ ἐπέλθῃ εἰρήνη. Πρὸς τοῦτοις ἐνέκρινε νὰ στείλῃ ἢ διοικήσῃ ἀνθρώπους γνωστούς, οἱ ὁποῖοι νὰ παραλάβουν μὲ ἀκριβῆ κατάλογον τὰ σκεύη καὶ νὰ τὰ κομίσουν εἰς τὴν Κόρινθον, νὰ φροντίσῃ δὲ ἡ Διοίκησις περὶ τῆς ἀσφαλείας των. Καὶ περὶ τοῦτου ἐξέδωκεν ἀπὸ 20 Μαρτίου προβούλευμα αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐκτελεστικόν ¹. Τὸ ἐκτελεστικὸν τέλος διεβίβασεν ἔγγραφον τῆς 21 Μαρτίου 1822 πρὸς τὸν μινίστρον τῶν ἐσωτερικῶν, ἐντελλόμενον δι' αὐτοῦ ἵνα δώσῃ ὑποστατικόν τοῦ Ὄρους εἰς τοὺς ἀγιορείτας, νὰ στείλῃ δὲ ἀνθρώπους ἀξιούς καὶ ἐπιτηδεῖους ἵνα μετρήσουν ἀκριβῶς τὴν γῆν, ὀρίσουν δὲ καὶ τὰ ὄριά της ². Καὶ τὸ πρᾶγμα ἀνήγγειλεν εὐθύς διὰ προβουλεύματος τοῦ προέδρου του εἰς τὸ βουλευτικόν. Ἐλήφθη, λέγεται εἰς τὸ προβούλευμα τοῦτο τῆς 21 Μαρτίου, τὸ ἀπὸ 21 Μαρτίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 70 ἔγγραφον, ὡς καὶ τὸ ἀντίγραφον τῆς ἀναφορᾶς τοῦ μινίστρον τῆς θρησκείας. Ἐγκρίνεται ἡ αἴτησις τῶν πατέρων. Διορίσθη ὁ μινίστρος τῶν ἐσωτερικῶν νὰ φροντίσῃ ἵνα καταμετρηθῇ ἀκριβῶς ἡ γῆ καὶ τὰ ὄροθέσια. Ὁ μινίστρος τῆς θρησκείας ἄς λάβῃ ἀκριβῆ κατάλογον τῶν σκευῶν, τῶν ὁποίων μέρος θὰ ἀφεθῇ εἰς τοὺς πατέρας διὰ τοὺς ἱεροπραξίας των. Τὰ λοιπὰ σκεύη θὰ κομισθῶσιν ἐδῶ (εἰς τὸν Κόρινθον) ³.

Καὶ εἰς ταῦτα μὲν τὰ μέτρα προέβη ἡ κυβέρνησις κατόπιν ἀνταλλαγῆς πολλῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται ἀνωτέρω, περὶ τῶν ἀγιορειτικῶν κειμηλίων. Ἄλλὰ δὲν περιορίσθη μόνον εἰς τὰς ἐνεργείας ταύτας, ὅπως θὰ ἴδωμεν εὐθύς.

Εἶπομεν δηλ. ἀνωτέρω, ὅτι εἰς τὸν Πάνορμον τῆς Σκοπέλου δύο παντοκρατορινοὶ μοναχοὶ θραύσαντες τὰ κλεῖθρα τοῦ κιβωτίου, εἰς τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο τὰ κειμήλια, ἐπῶλουν αὐτὰ εἰς τοὺς ἔλλημενισμένους ἐκεῖ ναυτικούς.

Συνέπεσε δὲ νὰ διατρίβῃ ἐκεῖ ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὁ ἀρεοπαγίτης Κυριακὸς Τασίας, ὁ ὁποῖος ἔσπευσε καὶ παρέλαβε τὰ πωληθέντα ἀπὸ

1. Ἀρχεῖα τῆς ἑλλην. παλιγγ. τόμ. 1 σελ. 20 καὶ 90, ἐνθα καταχωρίζεται τὸ προβούλευμα τοῦ βουλευτικοῦ πρὸς τὸ ἐκτελεστικόν.

2. Ἀρχεῖα τῆς ἑλλην. παλιγγ. τόμ. 1 σελ. 362 κ. ἑ.

3. Ἀρχεῖα τῆς ἑλλην. παλιγγ. τόμ. 1 σελ. 262.

τοὺς ἀγοράσαντας αὐτά. Καὶ ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἐφόρους τοῦ Ἀρείου Πάγου, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν περὶ τούτου πρὸς τὴν Ὑπερτάτην Βουλὴν εἰς τὴν Κόρινθον. Τότε δὲ τὸ βουλευτικὸν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Λιθάδαν τῆς Εὐβοίας τὸν Χατζῆ Ζαχαρίαν, ἵνα μεταδώσῃ διαταγὴν εἰς τὸν Γρηγόριον Κωνσταντιᾶν, διατρέβοντα ἐκεῖ μὲ ἄλλην ἀποστολὴν καὶ ἐτοιμαζόμενον νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κόρινθον, ὅπως ἀπέλθῃ εἰς τὴν Σκόπελον μὲ τὸν ἀρεοπαγίτην Δρόσον Μανσόλαν καὶ τὸν Κυριακὸν Τασίκαν καὶ παραλάβῃ τὰ ἐκεῖ ἀγιορειτικὰ κειμήλια, Οὗτοι δὲ φθάσαντες εἰς τὴν Σκόπελον, ἤνοιξαν τὰ ἐσφραγισμένα κιβώτια, κατέγραψαν τὰ εἰς αὐτὰ κειμήλια, παρέλαβον ἀκόμη καὶ ὅσα ἀσημικὰ ἦσαν, καθὼς καὶ ἅγια λείψανα καὶ ἱερὰ ποτήρια καὶ ἱερὰ εὐαγγέλια, ἀφοῦ ἔδωκαν εἰς τοὺς μοναχοὺς ἔγγραφον παραλαβῆς, ἀποστέροντας αὐτήν, καὶ ἀπῆλθον μὲ τὰ κειμήλια εἰς τὴν Κόρινθον ¹. Κατεγράφησαν δὲ καὶ ἄλλων μονῶν, ὄχι μόνον τῆς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, τὰ κειμήλια, καὶ ἀπεστάλησαν καὶ ταῦτα πρὸς τὴν Ὑπερτάτην Βουλὴν ².

Πλὴν ὅμως τῶν ἐν τοῖς κιβωτίοις κειμηλίων οἱ παντοκρατορινοὶ (ἀναμφιβόλως ὅμως καὶ ἄλλων μονῶν οἱ μοναχοί, οἱ καταφυγόντες εἰς τὴν Σκόπελον, ἃν καὶ περὶ αὐτῶν δὲν γίνεται λόγος) εἶχον ἐντὸς τοῦ πλοίου των καὶ ἱερὰ ἄμφια, τὰ ὅποια ἀπέθεσαν πρὸς φύλαξιν εἰς τὸ μονύδριον τῆς ἐν Σκοπέλῳ Ἐπισκοπῆς ³.

Ἀγιορειτικὰ κειμήλια μετεκομίσθησαν καὶ εἰς τὰ Ψαρὰ μὲ τὰ ψαριανὰ πλοῖα πιθανώτατα, τὰ ὅποια, ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω, εὐρέθησαν εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἄθωνος κατὰ τὴν φυγὴν τῶν ἀγιορειτῶν. Ἀνῆκον δὲ εἰς ρωσικὴν σκῆτην, δὲν ἀναφέρεται ὅμως εἰς ποίαν. Καὶ ὁ μοναχὸς αὐτῆς Παΐσιος ἐπέδωκεν εἰς τὸ βουλευτικὸν ἀναφορὰν περὶ αὐτῶν, ἣ ὅποια ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 13 Ἰουνίου 1822, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐζητεῖτο, ὅπως μετακομισθῶσι καὶ ταῦτα εἰς τὴν Κόρινθον. Τὸ βουλευτικὸν ἐνέκρινε τὸ πρᾶγμα. Ἀπέστειλε δὲ αὐθημερὸν προβούλευμα πρὸς τὸ ἐκτελεστικόν, εἰς τὸ ὅποιον λέγεται ὅτι ἀνεγνώσθη τοῦ Παΐσιου ἡ ἀναφορὰ, καθὼς καὶ ὁ κατάλογος διαφόρων σκευῶν, ἀμφίων καὶ χρημάτων, καὶ ἐνεκρίθη νὰ διαταχθῇ τὸ ἀρμόδιον μινιστέριον νὰ γράψῃ εἰς τὰ Ψαρὰ περὶ τῆς ταχίστης καὶ ἀσφα-

1. Ἀρχεῖα τῆς ἑλλην. παλιγγ. τόμ. 1 σελ. 213 κ. ε. ὅπου δημοσιεύεται γράμμα τῆς 8 Ἀπριλίου 1822 τοῦ Γρηγ. Κωνσταντιᾶ πρὸς τὸ βουλευτικὸν περὶ τῆς ἀποστολῆς του ταύτης ἐκ Λιθάδος—Σμυρνάκη, τὸ Ἅγιον ὄρος σελ. 182.

2. Σμυρνάκη τὸ Ἅγιον ὄρος σελ. 183.

3. Σμυρνάκη, τὸ Ἅγιον ὄρος σελ. 182.

λοῦς μετακομίσεως τῶν εἰς Κόρινθον, ἵνα ἡ Διοίκησις ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα καὶ περὶ αὐτῶν ¹

Μεθ' ὅλας ὁμως τὰς ἐνεργείας τῆς κυβερνήσεως ὅλα τὰ κειμήλια δὲν συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Κόρινθον. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν διεφυλάχθησαν ὅπου εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπετέθησαν. Τὰ δὲ περισσότερα καὶ τὰ ἀξιολογώτερα, τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς τὰς μονὰς Ἰβήρων, Ξηροποτάμου, Ρώσων, Ἁγίου Παύλου, Σίμωνος Πέτρας, Γρηγορίου καὶ Καρακάλλου ἔμειναν εἰς τὴν Ὑδραν καθ' ὅλην τὴν ἐπανάστασιν. Ἐφυλάχθησαν δὲ εἴτε εἰς οἰκίας ἰδιωτῶν εἴτε εἰς τὴν κοινὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀναφέρεται, δηλ. εἰς τὴν Παναγίαν, τὴν μητρόπολιν τῆς νήσου, ἣ ὁποῖα ἦτο καὶ μονή, ἐντὸς τῆς πόλεως. Κατεγράφησαν δὲ ὅλα τὰ ἀποβιβασθέντα εἰς τὴν νῆσον καὶ ἐδόθησαν ἀντίγραφα τῶν καταλόγων ἐπίσημα εἰς τοὺς μοναχοὺς τοὺς συνοδεύοντας αὐτά, ὅμοια δὲ μὲ τὴν καταγραφὴν, τὴν ὁποῖαν ἔφερον ἀπὸ αὐτὰς τὰς μονὰς.

Τῷ δὲ 1822 οἱ Ὑδραῖοι, εὐρεθέντες εἰς χρηματικὰς στενοχωρίας, μετέβαλον εἰς πλᾶκα πολλὰ ἀργυρᾶ, τὰς ἀργυρᾶς δὲ κυρίως θήκας τῶν κειμηλίων, καὶ ἐξηργύρωσαν αὐτήν, ἀφοῦ κατέγραψαν τὸ εἶδος καὶ τὸ βᾶρος τῶν ἀνηκόντων εἰς ἐκάστην μονήν, καὶ ἀφοῦ ἐσημείωσαν τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν οἱ πρόκριτοι εἰς τοὺς κοινούς λογαριασμοὺς ὡς χρέος τῆς κοινότητός των πρὸς τὰς ρηθείσας μονὰς ².

Τὰ ἁγιορειτικὰ κειμήλια διεφυλάχθησαν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐπαναστατημένας κοινότητας μέχρι τοῦ 1830, ὅτε ἀπεκατεστάθη ἡ εἰρήνη μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἀπεχώρησαν δὲ καὶ ἀπὸ τὸ Ἅγιον ὄρος αἱ τουρκικαὶ φρουραί.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος ἐκεῖνο οἱ προϊστάμενοι τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τῶν μονῶν διὰ κοινοῦ αὐτῶν γράμματος, χρονολογουμένου ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1830, συνέστησαν εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ Καποδίστρια τοὺς ἀποσταλέντας παρ' αὐτῶν μοναχοὺς ὅπως παραλάβουν τὰ πολλαχού τῆς Ἑλλάδος ἀποκείμενα ἀπὸ τοῦ 1821 ἱερὰ σκευὴ καὶ κειμήλια.

Καὶ ἡ κυβέρνησις ἐξέδωκε τὴν ἐγκύκλιον τῆς 12 Αὐγούστου 1830 ὑπ' ἀριθ. 1167 πρὸς τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ διοικητάς, καλοῦσα αὐτοὺς νὰ συνδράμουν τοὺς ἁγιορείτας ἀπεσταλμένους, ὅσοι θὰ παρουσίαζαν τακτικὰ ἔγγραφα τῶν μονῶν των, νὰ παραδώσουν δὲ εἰς αὐτοὺς ὅσα τὰ παρακατατεθειμένα κειμήλια καὶ τὰς ἀποσκευὰς τῶν παροι-

1. Ἀρχεῖα τῆς ἑλλην. παλιγγ. τόμ. 1 σελ. 41 καὶ 116.

2. Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς 29 Νοεμβρίου 1830.

κούντων πατέρων, οἱ ὅποιοι ἔμενον πρὸς φύλαξιν αὐτῶν καθ' ὅλα τὰ
ἐπαναστατικὰ ἔτη φροντίζοντες συγγρόνως νὰ κατευθυνθῶσιν ἀσφαλῶς
διὰ τῶν ἰδίων ἀπεσταλμένων.

Ἐξαιρετικῶς δὲ εἰς τὴν Ὑδραν μετέβη αὐτὸς ὁ γραμματεὺς
(ὑπουργὸς) τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἵνα συμπράξῃ μὲ τὸν ἕκτακτον διοι-
κητὴν εἰς τὴν καταγραφὴν καὶ παραδόσιν αὐτῶν. Τότε δὲ ἀφοῦ ἀπε-
σφραγίσθησαν τὰ κιβώτια, εὐρέθησαν ἀνελλιπῆ τὰ κειμήλια, ἔξετα-
σθέντα ἐνώπιον τῶν ἀπεσταλμένων πρὸς τοὺς καταλόγους, πλὴν τῶν
ἀναλυθέντων καὶ ἐξαργυρωθέντων. Ἀφοῦ δὲ παρεδόθησαν εἰς τοὺς ἀπε-
σταλμένους, ὁ ἕκτακτος διοικητὴς καὶ ὁ γραμματεὺς τῶν ἐκκλησιαστικῶν
ἐνεχείρισαν, κατὰ τὰς διαταγὰς, τὰς ὁποίας εἶχον. Ἐνδεικτικὰ τῆς ὀφει-
λομένης ποσότητος εἰς ἐκάστην μονὴν διὰ τὰ ἐξαργυρωθέντα. Καὶ ἡ
κυβέρνησις ἀναγνωρίσασα τὸ χρέος τοῦτο ὡς ἐθνικόν, ἀνέλαβε νὰ ἀπο-
ζημιώσῃ τὰς μονὰς εἰς ὀρισθείσας ἐποχάς.

Μετακομίσθησαν δὲ τὰ κειμήλια ἐπὶ ἐθνικοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον
διετάχθη νὰ ἀποβιβάσῃ ἕκαστον τῶν ἀπεσταλμένων εἰς τὸν πλησίον
τῆς μονῆς αἰγιαλὸν πρὸς εὐκολίαν τῆς μετακομίσεως. Καὶ διὰ τὴν ἰδιαι-
τέραν ταύτην φροντίδα οἱ προϊστάμενοι τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τῶν 20
μονῶν ἀπέστειλαν εὐχαριστήριον πρὸς τὸν Κυβερνήτην, χρονολογού-
μενον ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1830 ¹.

Αἱ εἰδήσεις αὗται περὶ τῶν κειμηλίων δὲν εἶναι ἴσως αἱ μόναι τὰς
ὁποίας ἔχομεν περὶ τῆς τύχης τῶν ἀγιορειτικῶν κειμηλίων κατὰ τὴν
ἐπανάστασιν. Θὰ περιέχουν πιθανώτατα καὶ ἄλλας ἔγγραφα εἴτε εἰς
αὐτὰς τὰς μονὰς ἀποκείμενα εἴτε εἰς συλλογὰς δημοσίας ἢ ἰδιωτικὰς.

1. Γεν. Ἐφημ. τῆς 29 Νοεμβρίου 1830. Τοῦ εὐχαριστηρίου γράμματος
ἀπόσπασμα δημοσιεύει ἡ Γεν. Ἐφημ. ἐνθ. ἀνωτ. ἔχον ὡς ἑξῆς «Θεοσεβέ-
στατε Κυβερνήτα, Σὺν Θεῷ πλωτῆρι, Θεοσεβέστατε Κυβερνήτα, εὐωδόθησαν
οἱ ἡμέτεροι ἐκ τῶν διαφόρων μοναστηρίων συναδελφοὶ ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ
πλοίου, τοῦ ἐπὶ μετακομίσει τῶν ἱερῶν μοναστηριακῶν κειμηλίων διορισθέν-
τος, ὃν ἕκαστον ἀπετέθη εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον ἀσφαλῶς. Εὐγνωμονοῦμεν ἐπὶ
τούτοις, Θεοσεβέστατε Κυβερνήτα, καὶ δι' ἣν ἐπεδείξασθε πρόνοιαν εἰς
τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ ἐξαργυρωθέντων ἱερῶν σκευῶν. Διὰ
ταῦτα κατὰ χρέος ἱερὸν οὐ διαλείπομεν κτενῶς δεόμενοι πρὸς Κύριον καὶ
πρὸς Κυρίαν ἡμῶν καὶ κοινὴν τοῦ ἱεροῦ τούτου προστάτιδα ὑπὲρ τῆς Ὑμε-
τέρας Ἐξοχότητος. Σεπτεμβρίου 20 1830. Ἀπαντες οἱ τῶν 20 ἱερῶν τοῦ
Ἁγίου ὄρους μοναστηρίων προϊστάμενοι.

Ἱεροσόλυμοις "Der El-Soultan,,

~~Περὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἡμεῖς παρέσχεμεν καὶ πρὸ ἔτους ἀκριβῶς, ἀρκούσας πληροφορίας, καὶ τοὶ ἀπὸ τῆς ἀγράφου Ἱστορίας ἀρυσθέντες ταύτας¹.~~

Γράφοντες ὁμῶς τότε οὐδέποτε ἐπιστεύσαμεν ὅτι, μετὰ ἔτος Μ. Δουξ τῆς Ρωσσίας θὰ ἐπρωτοστάτει εἰς ἐπιχείρησιν, ἣτις περίσῳ ἐνεῖχε κερδοσκοπικὸν μᾶλλον χαρακτήρα.² Τοιοῦτος εἶναι πῶς καὶ σήμερον, ἀλλ' ἐσχάτως προσλαμβάνει προσκυνηματικὸν καὶ συγχρόνως καὶ διπλωματικὸν-πολιτικὸν τοιοῦτον. Τοῦτο καταδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν παρὰ τῷ Μ. Δουκὶ «ἐγγράφων».

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ εἰσαγάγωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ Ἱστορικὸν τούτων, ἵνα μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ τε καταλόγου καὶ τῶν ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου προχείρων σχολίων, καταπτήσωμεν ἐν τέλει εἰς τὰς εἰς ἄλλας τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπόψεις τ. ἔ. τὴν προσκυνηματικὴν καὶ διπλωματικὴν.

ἹΑραβο-περσικῆς λέξεως Habach, ἐπωνυμίας ἀποδοθείσης τοῖς ἐν τῇ χώρῳ ταύτῃ Αἰθίοψιν, ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ζ. μ. χ. αἰῶνος. Ἐκτενῆ δὲ λόγον ποιούμεθα περὶ τούτου ἐν ἀνεκδότῳ ἡμῶν περὶ Ἀβησσυνίας ἔργῳ ἐξ ὑπὲρ 400 σελίδων ἀπαρτιζομένῳ ἐπὶ τοῦ παρόντος.

1. "Πάνταϊνος,, ἔτος 1924 Τομ. ΙΣΤ'. ἀριθμ. 24. 31. 32. 38.

2. πρβλ. ἐν. ἀν. ἀριθμ. 38. σελ. 624. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ἡ ἀποψις αὕτη ὀφείλεται κυρίως εἰς ἐπέμβασιν ἡμετέρων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, προθυμηθέντων νὰ πωλήσωσι ἔγγραφοι Κλεοβούλης τινὸς Γεωργιάδου ἐκ Κων]σταντινουπόλεως, ὅπερ μέχρι τινὸς ἐπιστεύετο ὅτι εἶναι ἀντίγραφοι πρωτοτύπου τινὸς φερμανίου πραγματευομένου περὶ τοῦ Der El-Soultan. ἐν ᾧ ὡς ἐξηκριβώσαμεν πρόκειται περὶ ἀποφάσεως τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν τῶν Ἱεροσολύμων [ἀγνώστου ἡμῶν ἐποχῆς] ἐν ἣς καταμαρτυρεῖται ἡ ἐπὶ τοῦ προσκυνήματος δικαιοματικότης τῶν Αἰθίοπων-Ἀβησσυνῶν. Αὕτη δ' ὑπεξαίρεθῃ παρὰ βεβήλου χειρὸς ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου. Περὶ τούτου πέρυσσι πραγματευόμενοι ἐμνημονεύσαμεν τῆς ἀναμίξεως τοῦ προκατόχου ἡμῶν Ἱερατεύοντος ἀρχιμανδριτοῦ Κυρίλλου Λαμπρινίδου καὶ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Νικάνορος Ἀγιοταφίτου. Μεσάζον πρόσωπον πρὸς τὴν αὐτοκράτειρα τῆς Αἰθιοπίας μετῆλθε καὶ ὁ Ὄδοντοῖατρος αὐτῆς ἡμέτερος κ. Κ. Καρακατσάνης. Σήμερον γνωρίζεται ἐξ ἐπισήμου πηγῆς ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς μνημονευθείσης ἀποφάσεως ἀναμιγνύεται ἀπὸ τινος καὶ ἕτερος λεγόμενος Ἀγιοταφίτης ὁ γνωστὸς Μοναχὸς Γοργιάς! Ὁ δὲ κ. Κ. Καρακατσάνης μᾶλλον ἐξ ἀμελείας καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀντιληφθῇ τὴν σημασίαν τοιοῦτων ζητημάτων καὶ ὡς θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξυψηρετήσῃ τὴν Αἰθιοπικὴν Κυβέρνησιν, δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος καὶ τελευταίως κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς πώλησιν τῶν ὑπὸ τῶν Ρώσων κατεχομένων ἐγγράφων.

γενειακῆς καὶ ὡς ἐκ τῆς μακροῦς του διαμονῆς καὶ ὑπηρεσίας εἰς τὴν
Ρωσίαν, προσέκειτο πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν ὀλοφύχως. Διὰ τοῦτο ἔτι μόνον
~~ἀπέδωκε τὰ κειμήλια προσθύμῳ, ἀλλὰ καὶ διέταξε νὰ μετακομισθοῦν~~
δι' ἔθνικοῦ πλοίου μὲ πᾶσαν δυνατὴν προφύλαξιν ἵνα κατατεθοῦν εἰς
τὰς μονὰς των.

Π. Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ.